

BÁO CÁO
TỔNG QUAN NGHIÊN CỨU CƠ SỞ KHOA HỌC,
THỰC TIỄN VÀ QUẢN LÝ PHÁT TRIỂN TRUNG
TÂM HỌC TẬP CỘNG ĐỒNG

TS. Bùi Trọng Trâm
Phó Chủ tịch Hội Khuyến học tỉnh Thái Bình

I. TỔNG QUAN NGHIÊN CỨU CƠ SỞ KHOA HỌC

- **Khái niệm cộng đồng**
- **Trung tâm học tập cộng đồng**
- **Trung tâm học tập cộng đồng hoạt động chất lượng hiệu quả**
- **Mô hình Trung tâm học tập cộng đồng mới**

II. TỔNG QUAN NGHIÊN CỨU THỰC TIỄN MỘT SỐ NƯỚC

- **Mô hình Trung tâm học tập cộng đồng tại Ấn Độ**
- **Mô hình Trung tâm học tập cộng đồng tại Bangladesh**
- **Mô hình Trung tâm học tập cộng đồng tại Kazakhstan**
- **Mô hình Trung tâm học tập cộng đồng tại Mỹ**
- **Mô hình Trung tâm học tập cộng đồng tại Myanmar**
- **Mô hình Trung tâm học tập cộng đồng tại Nepal**
- **Mô hình Trung tâm học tập cộng đồng tại Trung Quốc**
- **Mô hình Trung tâm học tập cộng đồng tại Úc**
- **Mô hình Trung tâm học tập cộng đồng tại Nhật Bản**

III. NGHIÊN CỨU QUẢN LÝ PHÁT TRIỂN TRUNG TÂM HỌC TẬP CỘNG ĐỒNG Ở VIỆT NAM

- **Trung tâm học tập cộng đồng tại Việt Nam**
- **Quản lý phát triển mô hình Trung tâm học tập cộng đồng**
- **Nội dung quản lý phát triển mô hình Trung tâm học tập cộng đồng hoạt động chất lượng hiệu quả**
- **Một số giải pháp quản lý mô hình trung tâm học tập cộng đồng hoạt động chất lượng hiệu quả**

I. TỔNG QUAN NGHIÊN CỨU CƠ SỞ KHOA HỌC

1. Khái niệm cộng đồng

- Cộng đồng là một **nhóm xã hội** của **con người** cùng chung trong một **môi trường** thường là có cùng mối quan tâm chung.
- Khái niệm cộng đồng được hiểu là một **nhóm xã hội** của **con người** cùng chung trong **một địa bàn cư trú dân cư** cấp xã, phường, thị trấn, thôn, tổ dân phố,...
- Giáo dục cộng đồng: là toàn bộ vấn đề **giáo dục** phải bắt nguồn từ **nguyện vọng** và phải nỗ lực **thỏa mãn nguyện vọng** của cộng đồng nhằm **nâng cao chất lượng cuộc sống** cộng đồng...

I. TỔNG QUAN NGHIÊN CỨU CƠ SỞ KHOA HỌC

2. Trung tâm học tập cộng đồng

- UNESCO, TTHTCĐ là cơ sở **giáo dục không chính quy** của xã, phường, thị trấn, do **cộng đồng thành lập** và **quản lí** nhằm nâng cao chất lượng cuộc sống của người dân và phát triển cộng đồng thông qua việc **tạo cơ hội học tập suốt đời** của người dân trong cộng đồng.
- Thái Lan: TTHTCĐ là nơi cung cấp các **hoạt động giáo dục không chính quy** nhằm cải thiện **chất lượng cuộc sống**.
- Phạm Tất Dong thì TTHTCĐ: Một loại thiết chế **giáo dục thường xuyên** được tổ chức trên địa bàn xã, phường, thị trấn; TTHTCĐ thật sự là tổ chức giáo dục được **đưa đến tận những người dân**, đặc biệt là những lao động không có điều kiện tới trường, lớp để học chính quy và những người nghèo, những người trong các nhóm yếu thế rất ít có cơ hội học tập.
- Luật Giáo dục 2019 - TTHTCĐ là cơ sở giáo dục của **GDTX** trong hệ thống **giáo dục quốc dân**. TTHTCĐ được thành lập để nâng cao **chất lượng cuộc sống của người dân** và **phát triển cộng đồng** thông qua việc tạo cơ hội **học tập suốt đời** của người dân trong cộng đồng.

I. TỔNG QUAN NGHIÊN CỨU CƠ SỞ KHOA HỌC

3. Trung tâm học tập cộng đồng hoạt động chất lượng hiệu quả

- TTHTCĐ hoạt động chất lượng hiệu quả là sự **tăng trưởng**, sự **tiến bộ** của TTHTCĐ theo **thời gian** đáp ứng được nhu cầu học tập đa dạng, liên tục, **suốt đời** của mọi người dân trong cộng đồng hướng tới sự phát triển bền vững chung của cả cộng đồng.
- Mô hình TTHTCĐ hoạt động chất lượng hiệu quả có thể được hiện thực hóa thông qua **lợi ích** mà nó mang lại cho cả ba thành phần là **người dân**, **TTHTCĐ** và **cộng đồng**, **chính quyền**.

I. TỔNG QUAN NGHIÊN CỨU CƠ SỞ KHOA HỌC

3. Trung tâm học tập cộng đồng hoạt động chất lượng hiệu quả

- Nội dung đánh giá chất lượng hiệu quả hoạt động của trung tâm học tập cộng đồng bao gồm:

i) Đánh giá về mặt thực hiện **chức năng, nhiệm vụ** - Việc đảm bảo thực hiện chức năng, nhiệm vụ theo quy định trong quy chế hoạt động; - Mức độ thực hiện các mục tiêu cơ bản trong giai đoạn đánh giá; - Mức độ đáp ứng nhu cầu học tập của người dân trong cộng đồng; - Mức độ minh bạch, công khai trong các chương trình hoạt động; - Sự chuẩn bị các nguồn lực cần thiết cho đáp ứng nhu cầu học tập đa dạng, nhiều thay đổi của người dân và hướng tới phát triển bền vững của TTHTCĐ;

ii) Đánh giá về **hiệu quả hoạt động** của CBQL TTHTCĐ

iii) Đánh giá về **hiệu quả sử dụng** các nguồn lực của TTHTCĐ, hiệu quả sử dụng nguồn nhân lực.

I. TỔNG QUAN NGHIÊN CỨU CƠ SỞ KHOA HỌC

3. Trung tâm học tập cộng đồng hoạt động chất lượng hiệu quả (tiếp)

- Các yếu tố ảnh hưởng tới hiệu quả hoạt động của TTHTCĐ và đánh giá chất lượng hiệu quả hoạt động của TT:

a) Các yếu tố ảnh hưởng đến hiệu quả hoạt động của TTHTCĐ được xem xét dựa trên thang bậc về nhu cầu của các thành tố chính trong hoạt động của TTHTCĐ là nhu cầu của các **đối tượng người học, nhu cầu của chính quyền và nhu cầu của chính TTHTCĐ.**

b) Các yếu tố ảnh hưởng đến đánh giá hiệu quả chịu ảnh hưởng của nhiều nhân tố, cả **khách quan và chủ quan, cả bên trong và bên ngoài.**

I. TỔNG QUAN NGHIÊN CỨU CƠ SỞ KHOA HỌC

3. Trung tâm học tập cộng đồng hoạt động chất lượng hiệu quả (tiếp)

Trung tâm học tập cộng đồng trong xây dựng nông thôn mới trong việc cung cấp:

- **Cơ hội** học tập cho người dân ở cộng đồng;
- Điều kiện để người dân **được học tập** thường xuyên, học tập suốt đời nâng cao **năng xuất lao động**, phát triển bền vững;
- Các **chương trình, nội dung học tập đa dạng, phong phú phù hợp với nhu cầu** học tập của người dân như: phát triển kinh tế, chăm sóc sức khỏe, tư vấn hướng nghiệp, đào tạo ngoại ngữ, tin học,...

I. TỔNG QUAN NGHIÊN CỨU CƠ SỞ KHOA HỌC

4. Mô hình Trung tâm học tập cộng đồng mới:

Cơ sở GDTX trong hệ thống giáo dục quốc dân, là mô hình **học tập** của cộng đồng **cấp xã, phường, thị trấn,...** có sự **quản lí, hỗ trợ** của **Nhà nước, tổ chức và cá nhân**; đồng thời có sự tham gia, đóng góp, **quản lí** của **nhân dân** trong cộng đồng dân cư.

Cơ chế hoạt động của mô hình TTHTCĐ mới là **Nhà nước, cộng đồng và nhân dân cùng làm** (mô hình mở trong xã hội số).

Mô hình TTHTCĐ mới được **cắm sâu** trên địa bàn xã, phường, thị trấn **bắt rễ** vào từng công dân, gia đình, dòng họ, thôn, tổ dân phố, làng, xóm,...

II. TỔNG QUAN NGHIÊN CỨU THỰC TIỄN

• **Mô hình Trung tâm học tập cộng đồng tại Nhật Bản**

Vấn đề học tập suốt đời của người lớn với những phương pháp, cách thức tổ chức được nhiều quốc gia phát triển trên thế giới thực hiện ở trình độ cao hơn hẳn so với đa số các nước Đông Nam Á và Việt Nam.

Trung tâm học tập cộng đồng của Nhật Bản, có tên gọi là Kominkan, một mô hình dành cho việc học tập của người dân đã phát triển mạnh từ trên nửa thế kỷ qua; Kominkan từ **sau Thế chiến thứ II**, có người gọi Kominkan là **Cung văn hóa nhân dân**, Nhật Bản (trên **18.000**).

Chức năng cơ bản của Kominkan là: - Nâng cao trình độ văn hóa cho cư dân trong cộng đồng; - Tổ chức giao lưu cho các thành viên cộng đồng; - Phát triển nghề địa phương; - Xây dựng ý thức dân chủ (cơ sở đào tạo nền dân chủ tại địa phương); - Tổ chức trao đổi giữa văn hóa đương đại với văn hóa truyền thống; - Thúc đẩy sự hợp tác giữa thanh, thiếu niên; - Tổ chức các hoạt động vì sự phát triển cộng đồng.

II. TỔNG QUAN NGHIÊN CỨU THỰC TIỄN

• Mô hình Trung tâm học tập cộng đồng tại Nhật Bản

Kominkan hoạt động dựa trên nguyên tắc Teranaka (1946):

- Phát huy **dân chủ và hòa bình** cho công dân; Phát triển nguồn nhân lực tri thức và hiểu biết về văn hóa;

- Phát triển **cộng đồng** trên cơ sở dân chủ và phát triển nguồn nhân lực. Việc học tập của công dân tại Kominkan được hỗ trợ qua 4 giai đoạn mà tinh thần chung là coi trọng tự học:

Giai đoạn 1 Chuẩn bị trên cơ sở tìm hiểu nhu cầu và lợi ích của người học. Giai đoạn 2 Phát triển cơ bản (Cung cấp cơ hội học tập). Giai đoạn 3 **Tự thúc đẩy và điều chỉnh** (Hỗ trợ thiết lập các nhóm học tập). Giai đoạn 4 **Tái áp dụng kinh nghiệm xã hội** (sắp xếp và tạo điều kiện cho các diễn đàn và cơ hội học tập).

II. TỔNG QUAN NGHIÊN CỨU THỰC TIỄN

Mô hình Trung tâm học tập cộng đồng tại Nhật Bản

Báo cáo về “Những nỗ lực của UNESCO về giáo dục phát triển bền vững”, Rika Yorozu (Nhật) đã giới thiệu 5 lĩnh vực ưu tiên trong kế hoạch hành động toàn cầu về giáo dục vì sự phát triển bền vững. Đó là:

- Thúc đẩy chính sách;
- **Chuyển đổi môi trường học tập và đào tạo;**
- Phát triển năng lực cho cán bộ giáo dục và giáo viên;
- Trao quyền và huy động sự tham gia của thanh niên;
- Đẩy mạnh các giải pháp phát triển bền vững ở địa phương.

III. NGHIÊN CỨU QUẢN LÝ PHÁT TRIỂN TRUNG TÂM HỌC TẬP CỘNG ĐỒNG Ở VIỆT NAM

- Mô hình TTHTCĐ không phải là mô hình hoàn toàn mới ở nước ta; từ thời xa xưa, ở cộng đồng ở VN đã có các thiết chế văn hoá - giáo dục như “Đình làng”, “nhà thờ”,...; đây là nơi tụ hội, hội họp, là địa điểm sinh hoạt chung của cộng đồng, là nơi chuyển giao, tiếp nhận, ứng dụng các kinh nghiệm văn hoá, xã hội...;
- Mô hình TTHTCĐ là sự kế thừa, phát huy các yếu tố tích cực các thiết chế văn hóa truyền thống, nó là bước phát triển mới về lượng, về chất và được thiết kế hoàn thiện, khách quan hơn, phù hợp hơn với điều kiện, hoàn cảnh hiện nay của thời đại đáp ứng với yêu cầu của cuộc CMCN 4.0, thực hiện việc chuyển đổi số trong xã hội số.
- Nghị quyết số 29-NQ/TW ngày 04/11/2013 của BCH Trung ương Đảng về Đổi mới căn bản toàn diện GD&ĐT, nhấn mạnh mục tiêu của GD nước ta là: *“Xây dựng nền GD mở, thực học, thực nghiệp, dạy tốt, học tốt, quản lý tốt; có cơ cấu, phương thức giáo dục hợp lý, gắn với xây dựng xã hội học tập”*.

III. NGHIÊN CỨU QUẢN LÝ PHÁT TRIỂN TRUNG TÂM HỌC TẬP CỘNG ĐỒNG Ở VIỆT NAM

- Từ 2000 đến nay, mô hình TTHTCĐ xã, phường, thị trấn đã phát triển nhanh chóng và rộng khắp trong cả nước. Năm học 2000-2001, cả nước mới chỉ có 155 TTHTCĐ, nhưng đến năm học 2017-2018 cả nước có 11.019 TTHTCĐ, đạt tỷ lệ 98.71% số xã/phường/thị trấn trong cả nước có TTHTCĐ; Có 4.713 TTHTCĐ kết hợp với TTVHTT xã. Sau 2018, Việt Nam thực hiện sáp nhập một số xã/phường nên các TTHTCĐ cũng được sáp nhập và số TTHTCĐ có giảm hơn. Năm 2019, Việt Nam có 10917 TTHTCĐ.
- TTHTCĐ là sự kế thừa, phát huy các yếu tố tích cực các thiết chế truyền thống, tuy nhiên nó là bước phát triển mới về chất, được thiết kế hoàn thiện hơn, phù hợp hơn với điều kiện, hoàn cảnh hiện nay, với ý tưởng của KHCCN.

III. NGHIÊN CỨU QUẢN LÝ PHÁT TRIỂN TRUNG TÂM HỌC TẬP CỘNG ĐỒNG Ở VIỆT NAM

3.1. Quản lý phát triển mô hình TTHTCĐ

Quản lý mô hình TTHTCĐ hoạt động chất lượng hiệu quả là **quá trình đạt đến mục tiêu** (chất lượng, hiệu quả cao hơn) của mô hình TTHTCĐ bằng **cách vận dụng các hoạt động** (chức năng) **kế hoạch hóa** (phân tích môi trường, dự báo, lập kế hoạch), **tổ chức**, **chỉ đạo** (lãnh đạo) và **đánh giá** quá trình hoạt động chất lượng hiệu quả phát triển đáp ứng yêu cầu của xã hội.

III. NGHIÊN CỨU QUẢN LÝ PHÁT TRIỂN TRUNG TÂM HỌC TẬP CỘNG ĐỒNG Ở VIỆT NAM

3.2. Nội dung quản lý phát triển mô hình TTHTCĐ hoạt động chất lượng hiệu quả

- Lập kế hoạch tổng thể phát triển mô hình TTHTCĐ
- Tổ chức và bộ máy của mô hình TTHTCĐ
- Phương thức tổ chức các chương trình phổ biến kiến thức và tập huấn
- Huy động các nguồn lực cho phát triển học tập của cộng đồng
- Đánh giá và củng cố từng bước mô hình TTHTCĐ

III. NGHIÊN CỨU QUẢN LÝ PHÁT TRIỂN TRUNG TÂM HỌC TẬP CỘNG ĐỒNG Ở VIỆT NAM

3.3. Một số giải pháp quản lý mô hình TTHTCĐ hoạt động chất lượng hiệu quả

1. Lập kế hoạch tổng thể phát triển mô hình TTHTCĐ với sự tham gia rộng rãi của các bên có liên quan
2. Mô hình TTHTCĐ hoạt động linh hoạt, sáng tạo
3. Tổ chức hoạt động của mô hình TTHTCĐ hướng đến các nhóm đối tượng
4. Thu hút nguồn lực thông qua tăng cường liên kết với các đối tác
5. Bồi dưỡng nâng cao năng lực quản lý cho cán bộ lãnh đạo mô hình TTHTCĐ.

KẾT LUẬN

- Mục tiêu cơ bản phát triển con người thông qua quá trình nâng cao năng lực người dân để khắc phục trở ngại, khó khăn nhằm cải thiện và nâng cao chất lượng cuộc sống của mỗi cá nhân và cả cộng đồng gắn kết với sự phát triển của mỗi địa phương và cả nước.
- Quản lí mô hình TTTCĐ hoạt động chất lượng hiệu quả đáp ứng yêu cầu phát triển kinh tế xã hội được xác định như một tập hợp toàn diện các quy trình từ việc ra quyết định, lập kế hoạch, thực hiện và đánh giá củng cố từng bước phát triển trong mọi hoạt động của mô hình TTHTCĐ hướng đến xây dựng XHHT, CĐHT.
- Về phương thức quản lí hoạt động chất lượng hiệu quả đáp ứng yêu cầu phát triển kinh tế xã hội thì phương thức quản lí cần dựa vào cộng đồng với cấp độ Nhà nước và cộng đồng cùng quản lí hoặc tổ chức, cá nhân tự quản lí là thích hợp nhất trong giai đoạn hiện nay trong bối cảnh của tỉnh Thái Bình, của Việt Nam.

Trân trọng cảm ơn!